

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI**

TASDIQLAYMAN

Rektor S.M. Turabdjano

" " 2020 yil

KELISHILDI

Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi

" " 2020 yil

Ro'yhatga olindi:

№BD-5114000

2020 yil " " "

KASBIY PSIXOLOGIYA

FAN DASTURI

Bilim sohasi:

- 100 000 - Gumanitar soha;
- 200 000 - Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq;
- 300 000 - Ishlab chiqarish texnik soha;
- 600 000 - Xizmatlar sohasi;

Ta'lim sohasi(lari):-

- 110 000 - Pedagogika;
- 150 000 - San'at;
- 230 000 - Iqtisod;
- 310 000 - Muhandislik ishi;
- 320 000 - Ishlab chiqarish texnologiyasi;
- 330 000 - Kompyuter texnologiyalari va informatika;
- 350 000 - Aloqa va axborotlashtirish, telekommunikatsiya xizmati;
- 610 000 - Xizmat ko'rsatish sohasi;
- 620 000 - Transport;
- 630 000 - Atrof-muhitni muhofazasi;
- 640 000 - Hayot faoliyati xavfsizligi;

Ta'lim yo'nalish(lari): - ta'lim sohasi tarkibidagi barcha bakalavriat ta'lim yo'nalishlarida.

T o s h k e n t - 2020

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2020 yil 14.08 dagi 3-sonli majlis bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil "14" 08 dagi 418-sonli buyrug'ining 6 ilovasi bilan fan dasturi ro'yxati tasdiqlangan.

Fan dasturi Toshkent davlat texnika universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Z.N. Yulchieva - ToshDTU Pedagogika va psixologiya kafedrasi mudiri;

Sh.J. Usmanova - ToshDTU Pedagogika va psixologiya kafedrasi dotsenti, ps.f.n.;

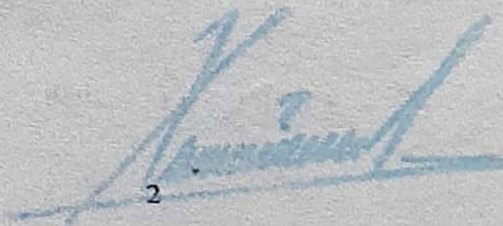
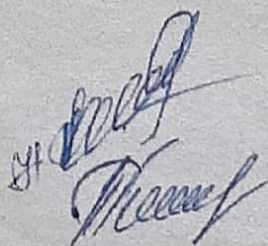
G.G. Kuvandikova - ToshDTU Pedagogika va psixologiya kafedrasi katta o'qituvchisi;

Taqrizchilar:

O'.B. Shamsiev - UzMU dotsenti, ps.f.d.;

N.A. Mirashirova - TDTU dotsenti.

Fan dasturi universitetning Toshkent davlat texnika universiteti Ilmiy Kengashida ko'rib chiqilgan va tavsiya qilingan (2020 yil "30" 07 dagi 14-sonli bayonnoma).

2

I. O'quv fanining dolzarbligi, oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 7 fevral 2017 yil farmoni bilan 2017—2021 yillarga mo'ljallangan O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini ishlab chiqilishi ta'lim sohasini davlat siyosatida ustuvor o'rin tutish bilan birga keng jamoatchilik ishtirokini ham talab qilishiga alohida e'tibor qaratadi. "Kasbiy psixologiya" o'quv kursi texnik oliy ta'lim muassasalari ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy psixologik sifatlarini shakllantirish, ularni kasbga tayyorlashda muhim o'rin tutadi.

"Kasbiy psixologiya" fanida talabalarni psixologiyaning mohiyati, uning metodlari va printsiplari, shaxsning bilish jarayonlari, individual-tipologik xususiyatlari, faoliyati, muloqot va shaxslararo munosabatlar, muhandislik psixologiyasining nazariy va amaliy asoslari haqidagi bilimlarni uyg'unlashtiradi.

II. O'quv fanning maqsadi va vazifalari.

Fanning maqsadi – bo'lajak mutaxassis sifatida talabalarni zamonaviy kasbiy psixologik bilimlar asoslari bilan qurollantirish, Kasbiy munosabatlar tizimidagi faoliyat mazmunida kasbiy faoliyat jarayonini samarali tashkil etish yo'llari, innovatsion g'oyalar bilan yaqindan tanishtirish orqali ularda o'z-o'zini anglab yetish, texnik tafakkurini, ijobiy fikrlash qobiliyatini, vaziyatni to'g'ri baholash tajribasini hosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi– talabalarda kasbiy psixologiya nazariyasi, psixologik fikrlar tarixiy taraqqiyotining mohiyatini yorituvchi nazariy bilimlarni hosil qilish; talabalarning komil inson, yetuk mutaxassisni tarbiyalab voyaga yetkazishga oid davlat siyosatining mazmuni, ustuvor tamoyillari, zamonaviy psixologik yondashuvlar, ilg'or texnologiyalardan xabardor bo'lishlari uchun qulay muhitni yaratish.

III. Asosiy nazariy qism. (ma'ruzalar mazmuni)

I-modul. Kasbiy psixologiya fanininig predmeti, vazifasi, metodologik asoslari.

1-mavzu. Kasb-hunar egallashning ijtimoiy va tarixiy muammolari

Kasbiy psixologiya fanining shakllanish tarixi, predmeti, maqsadi va vazifalari. Kasbiy psixologiyaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi, o'quv fanlar tizimida kasb psixologiyasi, kasbiy psixologiya mutaxassislik fani haqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish.

2- mavzu. Kasbiy psixologiyaning tadqiqot metodlari.

Kasbiy psixologiyaning tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi, metodlarni qo'llash sohasi. Kasbiy psixologiyaning tadqiqot metodlaridan foydalanishni shakllantirish, genetik metodlar, praksimetrik metodlar, psixosamatik metodlar, eksperimental metodlar haqida tushincha. Professiografik tadqiqotlarni o'tkazish.

3-mavzu. Kasb tanlash va kasbiy shakllanishining psixologik jixati.

Shaxsning biogenetik va sotsiogenetik nazariyalari. Shaxs faolligi. Kasbiy shakllanish tarixi. Shaxsning kasbiy shakllanish determinatsiyasi. Shaxsning kasbiy rivojlanish bosqichlari xaqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish

II-modul. Shaxsning kasbiy etikasi.

4-mavzy. Shaxsning kasbiy etikasi va individual xususiyatlar

Shaxsning kasbiy etikasi. Shaxsning kasbiy etikasi Temperament va kasbni egallash masalasi. Faoliyatning individual uslubi va temperament. Xarakter va kasbiy sifatlar. Xissiy-irodaviy soha. Qobiliyatlar, ularning tabiiy asoslari va shaxsning kasbiy shakllanishi.

5- mavzu. Kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishda hissiy-irodaviy va shaxsiy fazilatlarning o'rni.

Shaxsning hissiy-irodaviy sohasi va kasbga moslashish. Hissiy holatlarning ifodalanishi. Hissiyot turlari. Irodaviy faoliyatning umumiy xususiyatlari. Shaxsning irodaviy sifatleri va uni tarbiyalash. Xulq –atvorni irodaviy boshqarish. Shaxsni kasbga moslashish psixologiyasi haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar hosil qilish.

Qobiliyatlar, ularning tabiiy asoslari va shaxsning kasbiy shakllanishi. Shaxs faolligi va qobiliyatlar.

6-mavzy. Professiografiya (professiogramma) to'g'risida umumiy tushuncha

Kasblar va ularning klassifikatsiyasi. Kasblarni psixologik tizimlash. Shaxs qiziqishlari va kasb. Kasb tushunchasi. Professiografiyaning mohiyati va uning tamoyillari. "Kasb pasporti" va mutaxassisliklar nomining modifikatsiyasi. Kasbiy yo'nalish, kasb maqsadi, ta'lim darajasi, "Kasbning asosiy ob'ekti" (sohasi) va kasb tipi.

7-mavzy. Kasbiy tanlovning umumiy masalalari va uning tuzilishi

Kasbiy motiv va motivatsiya. Mehnat faoliyati motivlari. Kasb tanlash motivlari. Motivatsiyani boshqarish masalalari. Kasbiy motivlarni shakllantirish masalalari.

III –modul. Kasbiy faoliyatning individual uslubi.

8-mavzy. Kasbiy faoliyat va bilish jarayonlari.

Diqqat turlari va ularning xususiyatlari. Shaxs diqqatini rivojlanishi, xususiyatlari. Kasblarni shaxs diqqatiga qo'yadigan talablari tahlili haqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish. Idrok va kasbga yo'llash, idrok xususiyatlari. Appertsepsiya. Vaqt, harakat va fazoni idrok qilish. Kasbni shaxs idrokiga qo'yadigan talablari. Idrokning konstantligi. Kasbga yo'llashda idrok qonuniyatlarini hisobga olish haqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish. Xotira va kasbiy maslahat, xotira turlari va jarayonlari. Esda olib qolish shartlari. Kasbiy maslahatda xotira qonuniyatlarini hisobga olish haqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish

9- mavzu. Tafakkur. Intellect. Nutq.

. Tafakkur va kasbni egallash. Tafakkur shakllari, turlari va operatsiyalari. Tafakkurda individual xususiyatlar. Kasbni egallashda tafakkurning o'rni. Kasbiy faoliyatda diqqat turlari va ularning xususiyatlari. Idrok va kasbga yo'llash, idrok xususiyatlari. Appertsepsiya. Xotira va kasbiy maslahat , xotira turlari va jarayonlari. Tafakkur va kasbni egallash. Intellektual salohiyat. Nutq, muloqat va kasbiy munosabatslar.

10-mavzy. Kasbga yo'naltirish omillari va kasblarning psixologik tasnifi.

Kasbiy o'z-o'zini yo'naltirish va o'z-o'zini anglash. Shaxsning kasbiy kamoloti. Shaxsning o'z-o'ziga baho berishi va kasbiy o'zligini anglashi. Kasbiy kamolotdagi shaxsning motivlari.

11-mavzy. Kasbiy xususiyatlarni tadqiq etish usullari

Ya.Xolland taklifi bo'yicha kasblarni shartli guruhlash (realistik, ijtimoiy, konvensial (shartli), tadbirkor, artistik tiplar). Kasbiy qiziqishlari, qobiliyatlarini aniqlash.

12- mavzu. Kasbiy xususiyatlar psixodiagnostikasi.

Shaxsning hissiy irodaviy sohasi va kasbga moslashish xususiyatlarini, DDS, Shaxsning tashkilotchilik va kommunikativ qobiliyatlarini diagnostika qilish.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha tavsiya va ko'rsatmalar.

1. Kasbiy psixologiya fanining shakllanish tarixi, predmeti, maqsadi va vazifalari.
2. Kasbiy psixologiya boshqa fanlar bilan bog'liqligi.
3. Kasbiy psixologiya tadqiqot metodlaridan foydalanishni shakllantirish, genetik metodlar, praksimetrik metodlar, psixosomatik metodlar,
4. Eksperimental metodlar haqida tushuncha.
5. Professiografik tadqiqotlarni o'tkazish. Kasblar va ularning klassifikatsiyasi. Shaxs qiziqishlari va kasb. Kasb tushunchasi.
6. Professiografiyaning mohiyati va uning tamoyillari. Professiogrammaning muhim tarkibiy qismi. Professiografik va ijtimoiy-psixologik ta'sir.
7. "Kasb pasporti" va mutaxassisliklar nomining modifikatsiyasi. "Kasbning asosiy ob'ekti" (sohasi) va kasb tipi.
8. Shaxsning biogenetik va sotsiogenetik nazariyalari.
9. Shaxs faolligi va yetaklovchi faoliyat.
10. Kasbiy shakllanish tarixi.
11. Shaxsning kasbiy shakllanish determinatsiyasi.
12. Kasbiy motiv va motivatsiya.
13. Shaxsning bilish faoliyati. Diqqat turlari va ularning xususiyatlari. Shaxs diqqatini rivojlanishi, xususiyatlari.
14. Kasblarni shaxs diqqatiga qo'yadigan talablari
15. Idrok va kasbga yo'llash, idrok xususiyatlari. Appertsepsiya.
16. Vaqt, harakat va fazoni idrok qilish. Kasbni shaxs idrokiga qo'yadigan talablari.
17. Esda olib qolish shartlari, xotira qonuniyatlarini hisobga olish.
18. Tafakkur va kasb ni egallash. Kasbni egallashda tafakkurning o'rni.
19. Shaxsning hissiy irodaviy sohasi va kasbga moslashish.
20. Hissiy holatlarning ifodalanishi.
21. Irodaviy faoliyatning umumiy xususiyatlari.
22. Shaxsning irodaviy sifatleri va uni tarbiyalash.
23. Qobiliyatlar, ularning tabiiy asoslari va shaxsning kasbiy shakllanishi. Shaxs faolligi va qobiliyatlar.
24. Temperament va kasbni egallash masalasi.
25. Faoliyatning individual uslubi va temperament.
26. Xarakter va kasbiy sifatlar.
27. Shaxsning kasbiy kamoloti. Shaxsning kasbiy o'zligini anglashi.
28. Shaxsning o'z-o'ziga baho berishi va kasbiy o'zligini anglashi.
29. Kasbiy kamolotdagi shaxsning motivlari.
30. Kasbiy o'zligini anglashdagi ziddiyatlar haqida tushuncha va ilmiy tasavvurlar.
31. Ya.Xolland taklifi bo'yicha inson kasblarini shartli guruhlari bo'lish (realistik, ijtimoiy, konvensial (shartli), tadbirkor, artistik tiplar).
32. Kasbiy qiziqishlar va qobiliyatlarini aniqlash.
33. DDS, Shaxsning tashkilotchilik va kommunikativ qobiliyatlarini diagnostika qilish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan yoki o'rnatilgan tartibda jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishla munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanishi maqsadga muvofiq.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar mazmuni.

1. Kasbiy psixologiyaning predmeti, maqsadi va vazifalari, amaliy asoslari.
2. Fanlar tizimida kasbiy psixologiya, kasbiy psixologiya mutaxassislik fani haqida tushuncha va ilmiy tasavvur hosil qilish.
3. Kasbiy psixologiyaning tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi, metodlarni qo'llash sohasi.
4. Shaxs psixologiyasi va kasbiy shakllanish.
5. Mehnat faoliyati motivlari.
6. Muhandislik kasbini tanlash motivlari.
7. Shaxsning bilish faoliyati.
8. Diqqat va kasb tanlash masalalari. Idrok, xotira, tafakkur va kasbiy faoliyat.
9. Shaxsning hissiy-irodaviy sohasi va kasbga moslashish.
10. Qobiliyat, nutq va kasb.
11. Temperament va kasbni egallash.
12. Shaxsning o'z-o'ziga baho berishi va kasbiy o'zligini anglashi.
13. Shaxsning kasbiy kamoloti.

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari va axborot manbalari.

Asosiy adabiyotlar.

1. Qodirov B.R. Kasbiy tashxis metodikalar to'plami. Ўқув қўлланма - Toshkent, "Noshir" nashriyoti, 2003y.
2. E.G'.G'oziev, K.K. Mamedov Kasb psixologiyasi. Ўқув қўлланма – Toshkent; "Noshir" nashriyoti, 2003y.
3. Kondakov I.M. Diagnostika professionalnix ustanovok podroostkov.-Moskva; 1997.
4. Kudryashova A.F. Luchshie psixologicheskie testi dlya profotbora i proforientatora. – Moskva; 1992y.
5. Abdullaeva D., Yorqulov R., Atabaeva N. Oila psixologiyasi. - Toshkent, "Noshir" nashriyoti, 2005.

Qo'shimcha adabiyotlar.

1. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik: har-bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'z.R Vazirlar mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nutqi. //Xalq so'zi gazetasi, 2017yil 16 yanvar №11.
2. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda

- barpo etamiz. O'zbekiston, 2016.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. O'zbekiston, 2017.
 4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakat strategiyasi. 7 fevral 2017.
 6. Sunnatova R.I., Parpiev U. Kasbga yo'naltirish maslaxatlari: metodlar, muammolar, imkoniyatlar. Sharq - Toshkent, 2001.
 7. Qodirov K.B. Kasb tanlashga tayyorgarlikning psixologik jihatlari va kasbiy tashxis. "O'qituvchi" - Toshkent, 2001.
 8. Sog'inov N., Ubaydullaev F. O'quvchilar bilan olib boriladigan kasb tanlash, kasbga yo'llash ishlarini tashkil qilishda psixodiagnostika metodlaridan foydalanish. "O'qituvchi" - Toshkent, 1996 .

Elektron resurslar.

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.edu.uz
4. www.ziyonet.uz